

Δωρόθεος Προύσης

Summary :

Ιεράρχης που έδρασε στους πατριαρχικούς και συνοδικούς κύκλους της Κωνσταντινούπολης. Χρημάτισε μητροπολίτης Προύσης, ενώ για αρκετά χρόνια ήταν τοποτηρητής του Πατριαρχείου, συμβάλλοντας στην αναμόρφωση της οργάνωσης και λειτουργίας του.

Other Names

Δωρόθεος Μαμμέλης

Date and Place of Birth

Προποντίδα – β' μισό 19ου αιώνα

Date and Place of Death

Λονδίνο – 6 Μαρτίου 1921

Main Role

Μητροπολίτης

1. Γέννηση – εκπαίδευση

Ο Δωρόθεος Μαμμέλης γεννήθηκε στο χωριό της Προποντίδας Σιγή – χωριό το οποίο υπαγόταν σε επίπεδο εκκλησιαστικής διοίκησης στη [μητρόπολη Προύσης](#). Εισήχθη στη [Θεολογική Σχολή της Χάλκης](#) κατόπιν συστάσεων του τότε μητροπολίτη Χαλκηδόνος Καλλινίκου. Αποφοίτησε από τη Θεολογική Σχολή ως αριστούχος το 1884, υποβάλλοντας ως «εναίσιμον διατριβήν επί πτυχίω» εργασία με τίτλο *Η Αρμενική εκκλησία χωλαίνουσα εν τοις περί την πίστιν*.

2. Η δράση του στις μητροπόλεις Γρεβενών και Νικοπόλεως–Πρεβέζης

Μετά την αποφοίτησή του διορίστηκε διευθυντής των κοινοτικών σχολών Χρυσοκεράμου (Κουσγουντζουκίου) της επαρχίας Χαλκηδόνος. Αργότερα υπηρέτησε ως αρχιδιάκονος και πρωτοσύγκελος της [μητρόπολης Χαλκηδόνος](#) όταν επικεφαλής της τελευταίας ήταν ο Καλλίνικος και ο Ιωακείμ Ευθυβούλης. Ύστερα από αίτηση του μητροπολίτη Ηρακλείας Γερμανού ο Δωρόθεος εκλέχθηκε από την Ιερά Σύνοδο επίσκοπος Καλλιουπόλεως και Μαδύτου (1892). Στις 7 Δεκεμβρίου 1896 προάχθηκε σε μητροπολίτη Γρεβενών. Ως μητροπολίτης Γρεβενών διατέλεσε μέλος της Ιεράς Συνόδου στην [Κωνσταντινούπολη](#) κατά τη διάρκεια πατριαρχίας του Κωνσταντίνου Ε΄. Εκεί συμμετείχε το 1901 στην εκλογή του νέου πατριάρχη Ιωακείμ Γ΄ (δεύτερη πατριαρχία, 1901-1912). Ο Δωρόθεος ανήκε στην παράταξη των υποστηρικτών του πατριάρχη Ιωακείμ Γ΄ (γνωστών και ως «ιωακειμιστών»), για αυτό τον λόγο απολάμβανε και την εύνοια του νέου πατριάρχη. Επί πατριαρχίας Ιωακείμ Γ΄ μετατέθηκε στη μητρόπολη Νικοπόλεως και Πρεβέζης (18 Σεπτεμβρίου 1901). Κλήθηκε και πάλι ως συνοδικός στην πρωτεύουσα το 1908, αναλαμβάνοντας παράλληλα την προεδρεία του [Ιωακειμείου Παρθεναγωγείου](#), όπως και της «Επιτροπής προς αναθεώρησιν των Δ. Οδηγιών και των Αρχιγενείων».

3. Η δράση του στη μητρόπολη Προύσης

Στις 25 Οκτωβρίου 1908 εκλέχθηκε από την Ιερά Σύνοδο μητροπολίτης Προύσης. Το 1912 κλήθηκε για τρίτη φορά ως συνοδικός, οπότε και διορίστηκε πρόεδρος του [Διαρκούς Εθνικού Μικτού Συμβουλίου](#) και παρέμεινε σε αυτή τη θέση μέχρι τον Απρίλιο του 1914. Την ίδια περίοδο συμμετείχε ενεργά στην εκλογή του νέου Οικουμενικού Πατριάρχη [Γερμανού Ε΄](#) το 1912, μετά το θάνατο του Ιωακείμ. Το 1917 κλήθηκε από το Γερμανό Ε΄ ως αριστίνδην συνοδικός και ανέλαβε την προεδρεία της [Μεγάλης του Γένους Σχολής](#), του Πνευματικού Δικαστηρίου και του [Ζαπτείου Παρθεναγωγείου](#).

4. Η εκλογή του Δωροθέου ως τοποτηρητή του οικουμενικού θρόνου και η δράση του

Τον Οκτώβριο του 1918, μετά την παραίτηση του Γερμανού Ε΄ από τον πατριαρχικό θρόνο, ο Δωρόθεος αναδείχθηκε σε

Δωρόθεος Προύσης

ψηφοφορία μεταξύ των μελών των δύο σωμάτων του Οικουμενικού Πατριαρχείου (της Ιεράς Συνόδου και του Διαρκούς Εθνικού Μικτού Συμβουλίου) τοποτηρητής του οικουμενικού θρόνου και μάλιστα με διαφορά μόνο μίας ψήφου. Από τη θέση αυτή διηύθυνε για 3 έτη τις τύχες του Πατριαρχείου, χωρίς όμως να καταφέρει να γίνει ο ίδιος Πατριάρχης. Δύο φορές μετέβη κατά την περίοδο αυτή στη δυτική Ευρώπη: η πρώτη ήταν το 1919 στο Παρίσι και η δεύτερη το 1921 στο Λονδίνο, όπου και πέθανε στις 6 Μαρτίου του ίδιου χρόνου. Η σορός του μεταφέρθηκε στο [Φανάρι](#). Η κηδεία του έγινε στον πατριαρχικό ναό και τάφηκε στο νεκροταφείο του [Μπαλουκλή](#), όπου βρίσκονται και οι τάφοι των Οικουμενικών Πατριαρχών.

Κατά τη διάρκεια της τοποτηρησίας του Δωροθέου καταβλήθηκε προσπάθεια για την αναδιοργάνωση της διοίκησης του [Πατριαρχείου](#). Έτσι συγκροτήθηκαν μια σειρά από επιτροπές για διάφορα θέματα: επιτροπή επί των εκκλησιαστικών μεταρρυθμίσεων, επιτροπή για την προσέγγιση με άλλες Εκκλησίες, επιτροπή επί του ημερολογιακού ζητήματος κ.ά.

Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η εργασία που έγινε όσον αφορά την προσέγγιση των άλλων Εκκλησιών. Το 1920 εκδόθηκε η περίφημη Συνοδική Εγκύκλιος της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως προς όλες τις Εκκλησίες του Χριστού. Για πρώτη φορά στην ιστορία του το Οικουμενικό Πατριαρχείο συμμετείχε στην Οικουμενική Κίνηση με την αποστολή αντιπροσωπειών που έλαβαν μέρος στις εργασίες των συνεδρίων του 1920. Επίσης, για πρώτη φορά στην ιστορία των σχέσεων του Οικουμενικού Πατριαρχείου με την Αγγλικανική Εκκλησία, το πρώτο έστειλε το 1920 αντιπροσωπεία στο Στ' Συνέδριο που έλαβε χώρα στο Λάμπεθ, η οποία διεξήγαγε θεολογικές συζητήσεις με αγγλικανούς. Ο Δωρόθεος κατά τη μετάβασή του στο Λονδίνο προσέφερε στον αρχιεπίσκοπο του Καντέρμπουρι Davidson το εγκόλπιο του Ιωακείμ Γ'.

Κατά την περίοδο της τοποτηρησίας του Δωροθέου δεν έλαβε χώρα καμία εκλογή ή μετάθεση αρχιερέα. Το Σερβικό ζήτημα ήταν αυτό που απασχόλησε κυρίως το Πατριαρχείο.¹ Ιδρύθηκε ο Ιερατικός Σύνδεσμος που συνέβαλε στη βελτίωση της θέσης των ιερέων, τουλάχιστον της Αρχιεπισκοπής Κωνσταντινουπόλεως. Επίσης συνεχίστηκε η έκδοση της *Εκκλησιαστικής Αλήθειας* (επίσημου περιοδικού του Οικουμενικού Πατριαρχείου), εκδόθηκαν όμως και δύο άλλα περιοδικά: η *Αναγέννησις* (1919-1922), όργανο του Ιερατικού Συνδέσμου, και ο *Νέος Ποιμήν* (1919-1923), θεολογικό παράρτημα της *Εκκλησιαστικής Αλήθειας*.

1. Το Μάρτιο του 1920 παραχωρήθηκαν στην Εκκλησία της Σερβίας όλες οι επισκοπές Βοσνίας-Ερζεγοβίνης και Παλαιάς Σερβίας, που βρίσκονταν μέχρι τότε υπό τον έλεγχο του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Η αλλαγή αυτή ακολούθησε τις μεταβολές στον πολιτικό χάρτη της δυτικής Βαλκανικής μετά το τέλος του Α' Παγκοσμίου πολέμου.

Bibliography :

	Μαυρόπουλος Δ. , <i>Πατριαρχικά Σελίδες. Το Οικουμενικόν Πατριαρχείον από 1878-1949</i> , Αθήνα 1960
	Σταυρίδης Β. , <i>Ορθοδοξία και Αγγλικανισμός κατά τον Κ' αιώνα</i> , Θεσσαλονίκη 1960
	Σταυρίδης Β. , "Δωρόθεος, ο Προύσης. Τοποτηρητής του Οικουμενικού Θρόνου (1918-1921)", <i>Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια 5</i> , Αθήνα 1964, 278-279
	Ανώνυμος , "Τοποτηρητής του Οικουμενικού Πατριαρχείου Προύσης Δωρόθεος", <i>Εκκλησιαστική Αλήθεια</i> , 45, 1921, 73-77, 102-103

Glossary :

	Μεικτό Συμβούλιο
--	-------------------------

Δωρόθεος Προύσης

Μεικτό σώμα, από κληρικούς και λαϊκούς, που θεσμοθετήθηκε με τους Γενικούς Κανονισμούς του 1862 και το οποίο, μαζί με τη Σύνοδο, συγκαταλεγόταν στα δύο ανώτερα διοικητικά όργανα του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Την προεδρία του Μεικτού Συμβουλίου, στο οποίο συμμετείχαν 4 αρχιερατικά μέλη και 8 λαϊκά, αναλάμβανε συνήθως το ανώτερο τη τάξει αρχιερατικό μέλος. Το Συμβούλιο είχε την εποπτεία των σχολείων, νοσοκομείων και λοιπών κοινωφελών ιδρυμάτων της Κωνσταντινούπολης, αλλά και των μονών του Πατριαρχείου. Ασχολούνταν επίσης με δικαστικές διαφορές που ανέκυπταν μεταξύ ορθοδόξων και αφορούσαν κυρίως υποθέσεις προικοδοσίας και διαθηκών. Η λειτουργία του Μεικτού Συμβουλίου αναστάλη το 1923.